

opfordringen gik til Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, som Foreningen har et nært forhold til.

Men, som forfatteren selv skriver i sit forord, har arbejdet været hæmmet af to ting. For det første er Foreningens eget arkiv meget mangelfuldt bevaret; én eller måske flere bestyrelsesprotokoller er simpelthen forsvundet. For det andet betød det bratte personskifte på Møntsamlingen, at Jørgen Steen Jensen ikke fik den fornødne tid til at følge de spor, der i øvrigt ligger i de spredte mundtlige og skriftlige oplysninger.

Resultatet er blevet, at bogen i højere grad er blevet en noget tør gennemgang af de forskellige bestyrelses sammensætning og navnlig formændenes virke for foreningen. Og det er synd. Forfatteren er selv opmærksom på, hvor lidt akademikerne har præget foreningen, hvis medlemsskare navnlig har været forretningsmænd, embedsmænd og håndværkere, altså det »bedre borgerskab«. Og det interessante ligger just i, at disse amatører ikke kun har samlet på mønter for investeringens skyld, men i mangfoldige tilfælde mundtligt såvel som skriftligt har givet udtryk for en faglig interesse og forståelse for mønthistoriske emner, som har aftvunget den dybeste respekt blandt de professionelle udøvere. Herhjemme som i udlandet er dette samspil imellem private samlere og uddannede fagfolk en uvurderlig del af numismatikens væsen og historie.

Selv om bogen således ikke ganske giver Dansk Numismatisk Forenings historie, rummer den dog mange værdifulde oplysninger og interessante episoder, herunder bataljer af en art, som de færreste vel vil forbinde med »møntpudsere«. Jeg har dog navnlig glædet mig over de gode fotografier samt syv bilag med genoptryk af originaldokumenter.

Det sidste af disse er skrevet den 12. december 1955 af den daværende overinspektør for Møntsamlingen, Georg Galster, og er stilet til Nationalmuseets daværende direktør, Johannes Brøndsted i anledning af, at denne har nedlagt forbud imod, at Numismatisk Forening fortsat benytter museets lokaler til sine møder. Galster slutter sit brev således: »Mener De at måtte fastholde denne opsigelse, må jeg begære min afsked fra udgangen af maj eller juni. Vil De vise Møntsamlingen, mig og Numismatisk Forening den imødekommenhed at trække opsigelsen tilbage, vil jeg derimod være villig til at fortsætte i embedet lidt endnu – så mange år kan der jo ikke være tale om«.

Enhver, som har kendt Galster, kan ved disse ord se ham lyslevende for sig og vil smilende notere sig den tilføjelse, kopien har fået dagen efter: »Professor Brøndsted meddelte meget venligt, at han tog opsigelsen tilbage«.

Erik Christiansen

Søren Eigaard og Knud Risskov Sørensen: *100 års sammenhold. Fagbevægelsen i Odense 1885-1985*. Arbejdernes Fællesorganisation i Odense. (Odense Universitetsforlag, 1985). 263 s., 178,- kr.

Efter indholdet at dømme skulle man ikke tro, der var tale om et jubilæumsskrift. Ganske vist omtales de markante personligheder i den odenseanske fagbevægelse på behørig vis; men der er ikke blot tale om en hyldest til dem og den fremgang, fagbevægelsen og socialdemokratiet har haft gennem de sidste 100 år.

Omdrejningspunktet for fremstillingen er sammenholdet og arbejdskampen, kampen for forbedrede arbejds- og lønforhold samt for faglig og politisk anerkendelse. Dermed bliver den hi-

historiske udvikling til et resultat af denne stadige faglige og politiske kamp, og man får et levende indtryk af, hvilke ofre de utallige nederlag og sejre har kostet bevægelsen. Men forfatterne forfalder netop ikke til at glemme nederlagene i dette arbejdskampstudie, ligeså lidt som de fejrer oppositionen og de interne uenigheder ind under jubilæumsskrifternes traditionelle gulvtæpper (det ville også have været vanskeligt at gøre for Odense's vedkommende).

Man savner et par kort over Odense by og nærmeste omegn til forskellige tider, så det bliver muligt at følge med i de mange begivenheder og konkrete henvisninger. Men ellers er der tale om en veldisponeret skildring i et letfatteligt sprog med en række velvalgte illustrationer. Det er et meget gedigent værk, der da også har fået støtte til udgivelsen af Kreditforeningen Danmark.

Bogen falder i to afsnit, hvor det første skildrer den historiske udvikling. I anden del har man valgt at levere en mere omfattende skildring af udvalgte emner som: kooperationen, pressen, arbejderoplysningen og arbejderidrætten samt en række interessante arbejdererindringer. Sidstnævnte giver skildringen af kampen og sammenholdet »kød og blod«, samtidig med at der er tale om en nådesløs skildring af den økonomiske og sociale elendighed, af skæbner som dog ikke forhindrer folk i at kunne se de lyse sider af livet (som f.eks. i Inger Skov Pedersens erindringer).

At man vælger at lægge disse uddybende afsnit i anden del gør også, at den første del, hvor Søren Eigaard og Kurt Risskov Sørensen skildrer den samlede udvikling, kommer til at stå klart og sammenhængende. Forfatterne formår at skildre arbejderbevægelsens udvikling og betydning for arbejderne og for byen på en sådan måde, at organisationshistorien bliver levende og

nærværende. Den bliver sat ind i sin sociale politiske og økonomiske sammenhæng, der tegnes et tydeligt billede af erhvervsstrukturen, arbejdsforholdene, befolkningsgrupperne, arbejderkulturen m.v. i Odense.

Samtidig med denne nære skildring af udviklingen i Odense mister forfatterne dog ikke det overblik, der skal til for at se denne som et led i en større udvikling på landsplan. De enkelte begivenheder bliver hele tiden sat i relation til en større sammenhæng.

Bogen har derfor interesse langt ud over fagbevægelsens rækker i Odense – der er tale om et eksemplarisk stykke Danmarkshistorie.

Kurt Klaudi Klausen

Jørgen Hamre og Johann Runge (red.):
Barn og ung i Sydslesvig, 1900-1982,
Bd. 1-2. (Studieafdelingen ved
Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig,
Rosenkilde og Bagger, 1986).
512 s., 160,- kr.

Studieafdelingen gav de danske sydslesvigere smag for erindringer, da Poul Kürstein i 1972 udgav en første Flensborg-antologi. Siden er selvstændige erindringsbøger udgivet af kendte og mindre kendte sydslesvigere som Niels Bøgh Andersen, Svend Johannsen, Helmuth Leckband og Franz Wingen-der. Studieafdelingen fortsatte med sin næste samling, da Poul Kürstein og Lars Schubert i 1977 udgav endnu et bind Flensborg-erindringer. Det udmærkede sig ved, at børn fra arbejderklassen nu talte stærkere med i koret fra de fåtallige førende familier, navnlig gennem Helmuth Leckband, Hans Paulsen og Lars Schubert selv.

Socialt og nu også geografisk har Studieafdelingen videreført denne perspektivudvidelse i disse to nye bind, som Jørgen Hamre og Johann Runge